

ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΞΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ

Ω
Ψ
Χ
Φ
Υ
Τ
Σ
Ρ
Π
Ο
Ν
Μ
Λ
Κ
Ι
Θ
Ζ
Ε
Δ
Β
Γ
Α
Ω
Ψ
Χ
Φ
Υ
Τ
Σ
Ρ
Π
Ο
Ν
Μ
Λ
Κ
Ι
Θ
Ζ
Ε
Δ
Β
Γ
Α

Ω
Ψ
Χ
Φ
Υ
Τ
Σ
Ρ
Π
Ο
Ν
Μ
Λ
Κ
Ι
Θ
Ζ
Ε
Δ
Β
Γ
Α

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ
ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ
(20ός αιώνας)

Ανθολόγηση – Επιμέλεια
Κώστας Γ. Παπαγεωργίου
Βαγγέλης Χατζηβασιλείου

Τόμος Α΄
(1900-1920)

ΚΟΤΙΝΟΣ
ΑΘΗΝΑ 2007

ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΞΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ

ταγές της θεωρίας περί «καθαρής ποιήσεως». Λίγο αργότερα, ωστόσο, θα υπερिσχύσει η τάση του για άλλες, συνθετότερες μορφές, τις οποίες έκρινε περισσότερο πρόσφορες για την «εξυπηρέτηση» των μεγάλων εθνικών οραμάτων του. Όστε οι νέοι λογοτέχνες και, ειδικότερα, οι πρώτοι μεταπαλαμικοί (Χατζόπουλος, Γρυπάρης, Μαλακάσης, Πορφύρας) βρίσκουν ένα έδαφος, αν όχι έτοιμο να δεχτεί το καινούργιο, πρόσφορο, πάντως, για την καλλιέργεια και τη μορφοποίηση των εκφραστικών τους δυνάμεων· ένα έδαφος που τους επέτρεψε, εντέλει, να καλύψουν, παρά τις μεταξύ τους διαφορές, μια περίοδο αναζητήσεων που, για τον Γιώργο Αράγη,⁵ συνθέτουν το προεφηβικό στάδιο της ελλαδικής ποίησης. Γιατί, αν στον Παλαμά η ταπεινωτική ήττα του 1897 – αυτή η «τραγική συνέπεια της καπηλείας της Μεγάλης Ιδέας» – επιδρά διεγερτικά, επιτρέποντάς του να διατρανώσει την πεποίθησή του πως «η πράξη πρέπει ν' αντικαταστήσει τα κενά λόγια, πως ο λόγος πρέπει να εξυπηρετήσει γόνιμα την πράξη»,⁶ στους λίγο νεότερούς του έχει εντελώς διαφορετικές, μάλλον αρνητικές, επιπτώσεις. Κλονίζει την εμπιστοσύνη τους σε ό,τι ως τότε εθεωρείτο απαράγραπτο «εθνικό δικαίωμα» και τους στρέφει σε χώρους εσωτερικότερους, βιωματικότερους. Ο λόγος τους αποκτά μια διάσταση δραματικότερη, ενώ γλωσσικά γίνονται διαλλακτικότεροι, αισθανόμενοι παράλληλα την ανάγκη για μια διεύρυνση των πνευματικών τους οριζώντων, για μιαν ουσιαστική επικοινωνία με το «ξένο».

Το γλωσσικό, έχοντας περάσει την αγωνιστική του περίοδο, έχει περιέλθει σε μία φάση αναζητήσεων άλλων δυνατοτήτων, πρόσφορων για την κατάθεση εντελώς προσωπικών, βιωματικών, καταστάσεων, οι οποίες, πολύ συχνά, αποτελούν απόρροια

5. Γιώργος Αράγης, *Η μεταβατική περίοδος της ελλαδικής ποίησης*, Σοκόλης, Αθήνα 2006, σελ. 211.

6. Κ.Θ. Δημαράς, *ό.π.*, σελ. 398.

μιας εντελώς ιδιόμορφης και τραυματικής κοινωνικής πραγματικότητας, που κάθε άλλο παρά ανταποκρίνεται στον ιδιάζοντα ψυχισμό των νεότερων ποιητών και των απαιτητικών πνευματικών ανθρώπων της εποχής. Ιδιαίτερα τους νεότερους –αυτούς που δεν κυριαρχούνται από την ορμητική πνοή των ομοτέχνων τους της γενιάς του 1880– η Μεγάλη Ιδέα μπορεί να μην τους αφήνει εντελώς αδιάφορους, σε καμία περίπτωση, ωστόσο, δεν τους εμπνέει ποιητικά. Ο Χατζόπουλος, ο Γρυπάρης, ο Μαλακάσης και ο Πορφύρας παρουσιάζονται σχεδόν παθητικοί και κουρασμένοι· από τα ποιήματά τους απουσιάζει («η αισιοδοξία, ο ενθουσιασμός, η ανάταση και η “ορμή” που διέπει τα κείμενα του Παλαμά και της παρέας του. Αντίθετα τα χαρακτηρίζει, έκδηλα, η απαισιοδοξία, η κατήφεια και η μελαγχολική διάθεση. [...] Η απαισιοδοξία και το μελαγχολικό κλίμα παραμένει αδιακύμαντο από την αρχή ως το τέλος των έργων τους. Ας σημειωθεί πως η αρχή των γραφτών τους χρονολογείται από την τελευταία δεκαετία του 19ου αιώνα και λίγο πριν. Τότε που ο Παλαμάς και ο Δροσίνης πετούσαν στα σύννεφα».⁷ Αν στους τέσσερις προστεθεί και ο Απόστολος Μελαχρινός, που, με τον εκλεκτισμό και την πίστη του στο ιδεώδες της «καθαρής ποίησης», με την άκρα ιδιοτυπία του και την εμμονή του να θέτει ως στόχο της τέχνης του το «ανέκφραστο»,⁸ αποτελεί έναν από τους βασικότερους εισηγητές των νεορομαντικών και των νεοσυμβολιστικών τάσεων στην ελληνική ποίηση, γίνεται κάτι περισσότερο από φανερό ότι η νεωτερικότητα όχι απλώς βρίσκεται επί θύραις, αλλά παρουσιάζει, ήδη, αξιόλογα επιτεύγματα, τα οποία συνδέονται άμεσα με την προϊούσα κατάργηση των αναστολών μπροστά στο ενδεχόμενο της όποιας ξένης επίδρασης.

7. Γιώργος Αράγης, *ό.π.*, σελ. 259.

8. Κώστας Στεργιόπουλος, *Περιδιαβάζοντας. Από τον Κάλβο στον Παπατσώνη*, τόμος Α', Κέδρος, Αθήνα 1982, σελ. 58-64.